Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς (1296 - 14.11.1356)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 5 Μαρτίου, 2015

Ποιος,
αγαπητοί, ήταν ο μέγας και θείος Γρηγόριος το πληροφορούμεθα με σαφήνεια και πληρότητα και μόνον από το απολυτίκιό του.

"*Ορθοδοξίας ο φωστήρ, Εκκλησίας το στήριγμα και διδάσκαλε, των μοναστών η καλλονή, των θεολόγων υπέρμαχος απροσμάχητος, Γρηγόριε θαυματουργέ, Θεσσαλονίκης το καύχημα, κήρυξ της χάριτος, ικέτευε δια παντός, σωθήναι τας ψυχάς ημών*".

Η
καταγωγή του Αγίου Γρηγορίου ήταν η Κωνσταντινούπολις. Γεννήθηκε το 1296 από γονείς εναρέτους και ενδόξους, τον Κωνσταντίνον και την Καλλονήν. Ο πατέρας του ήταν συγκλητικός, και έγινε κατόπιν και μοναχός. Εμπιστεύθηκε τα παιδιά του στην δυνατή προστασία της Θεοτόκου την οποία και άφησε Επίτροπόν τους. Ήταν επτά ετών όταν εκοιμήθη ο ενάρετος πατέρας του.
Εκτός
από το θεϊκό χάρισμα της ευφυΐας έδειξε και σπάνια επιμέλεια, ώστε σε μικρό διάστημα να έχη συγκεντρώση στον εαυτό του κάθε λογής επιστήμη και γνώση. Σε ηλικία 20 ετών έγινε θαυμαστός και από μεγάλους και σοφούς της εποχής του.
Για
τη όλη του αξιοζήλευτη προκοπή ζητήθηκε και από τον αυτοκράτορα στα βασίλεια, αλλά ο ευλογημένος Γρηγόριος, σαν συνετός, τον νου του εγύρισε σε υψηλότερα και εζητούσε να ανέβη στον Θεό, και για αυτό τον λόγον αφιερώνει τον εαυτό του στον Θεό και ζη στο εξής βίον ασκητικόν και ισάγγελον.
Τον
σκοπό του φανερώνει στην μητέρα του και εκείνη η ευλογημένη εδόξασε τον Θεό και κάλεσε και τα άλλα τέσσαρα παιδιά της για να πληροφορηθούν από τον μεγαλύτερο αδελφό τα σχετικά με την αφιέρωσί του στην λατρεία του Θεού. Τους κατέπεισε όλους και φάνηκαν και αυτοί πρόθυμοι στον ίδιο πόθο και την αφιέρωσί τους στον Θεό.
Εμοίρασαν

με τρόπο ευαγγελικό τα υπάρχοντά τους στους πτωχούς και αφίνοντας τις ματαιότητες του κόσμου με προθυμία ακολούθησαν τον Χριστό. Την μητέρα με τις δύο αδελφές έβαλαν σε γυναικείο μοναστήρι, τα δε δύο άλλα αδέλφια του επήρε μαζί του στο Άγιον Όρος.

Στο Άγιον Όρος
εμπήκε στην υποταγή του θαυμασίου Γέροντος Νικηφόρου, ο οποίος ζούσε ησυχαστική ζωή κοντά στο Μοναστήρι του Βατοπαιδίου. Από τον Γέροντα Νικηφόρο διδάχθηκε κάθε αρετή με τα έργα, με ταπείνωσι ψυχής. Με την υπακοή, την ταπείνωσι και την άσκησι εγνώρισε έμπρακτα τις αρετές και εμόρφωσε στην καρδιά του τον Χριστό. Εκεί αξιώθηκε να δεχθή, με μυστική αποκάλυψι, την αντίληψι της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Μετά
την κοίμησι του Γέροντός του έρχεται στην περίφημη Μονή της Μεγίστης Λαύρας, όπου έμεινε λίγα χρόνια ασκούμενος με μεγάλη σπουδή στα πνευματικά αγωνίσματα. Από την Μονή επήγε σε πιο ερημικό τόπο και παρέδωσε τον εαυτό του σε κάθε κατά Χριστόν σκληραγωγία. Τις αισθήσεις του με προσοχή συμμάζεψε, την δε ζωή του άριστα παιδαγώγησε και με την βοήθεια του Θεού ενίκησε κατά κράτος τους πολέμους του διαβόλου. Με αγρυπνίες και πηγές δακρύων καθάρισε την ψυχή του και έγινε σκεύος εκλεκτό του Παναγίου Πνεύματος και αξιώθηκε πολλές θεοφανείες.

Λόγω
όμως των πολλών επιδρομών των Τούρκων αναγκάστηκε να αφήση την ησυχία του και να έλθη στην Θεσσαλονίκη, χωρίς όμως να βγή από την ακρίβεια της αγίας του ζωής.

Αφού
καθάρισε, με την βοήθεια του Θεού και με πολλούς ασκητικούς κόπους, το σώμα και την ψυχή, δέχθηκε κατόπιν από θεϊκή πληροφορία και το μέγα της ιερωσύνης χάρισμα. Ετελούσε δε την ιερά Μυσταγωγία σαν ένας άλλος άγγελος, ώστε και μόνον όσοι τον έβλεπαν έπαιρναν κατάνυξι στις ψυχές τους. Αναδείχθηκε πνευματοφόρος πατήρ και έλαβε εξουσία κατά των δαιμόνων, το χάρισμα των θαυμάτων, και προέλεγε τα μέλλοντα. Με ένα λόγο ήταν στολισμένος με τα χαρίσματα και τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος.

Το
να αγωνιζόμαστε, αγαπητοί, για την αρετή είναι στην δική μας εξουσία, το δε να πέσουμε σε πειρασμούς δεν εξαρτάται από εμάς. Γι΄αυτό και χωρίς τους πειρασμούς τέλειοι δεν μπορούμε να γίνουμε, ούτε και φανερώνεται η πίστις μας προς τον Θεόν. Γι' αυτό πολύ ορθά λένε οι σοφοί τα θεία, μόνον όταν καλώς ανταμωθούν η πράξις και το πάθος, τότε τελειούται ο κατά Θεόν άνθρωπος. Επέτρεψε η πάνσοφος του Θεού Πρόνοια και ο μέγας και άγιος Γρηγόριος να πέση σε πολλούς πειρασμούς για να φανή στ' αλήθεια με όλους τους πειρασμούς τέλειος.

Η

πορεία του Αγίου προς τα άνω Βασίλεια ήταν ουρανομήκης. Με υπακοή, ταπείνωσι και άσκησι εγνώρισε έμπρακτα τις αρετές. Εμόρφωσε δηλαδή τον Χριστό στην καρδιά του. Στην έρημο όλον τον καιρό είχε ασχολία προσευχής και μέσα από την καρδιά του εκραύγαζε προς τον Χριστό «φώτισόν μου το σκότος». Δια μέσου του θεοδιδάκτου δρόμου, της νηστείας, της αγρυπνίας και της προσευχής και των ευαγγελικών αρετών έλαβε ουράνια χαρίσματα...

Πολύ σωστά στο απολυτίκιο του Αγίου η Εκκλησία μας ομολογεί τον θείον Γρηγόριον «φωστήρα Ορθοδοξίας, Εκκλησίας στήριγμα και διδάσκαλον, κήρυκα της χάριτος».

Για 23 ολόκληρα χρόνια δέχθηκε ο Άγιος πιστός δούλος του Θεού Γρηγόριος πολλές συκοφαντίες και την λύσσα του Σατανά...

Αφού πείστηκε περισσότερο στην θεία ψήφο, ωδηγήθηκε στον αρχιερατικό θρόνο και άξιος έγινε ποιμένας της Εκκλησίας των Θεσσαλονικέων. Σαν αρχιερέας πρόσθεσε περισσότερους κόπους για τον Χριστόν, το Ευαγγέλιον και την Εκκλησία Του.

Οι δυτικοί, Βαρλαάμ, Ακίνδυνος και λοιποί πολέμιοι του Αγίου Γρηγορίου έλεγαν ότι η θεία Χάρις είναι κτιστή, οπότε μένει ο άνθρωπος και ο κόσμος αμέτοχος στην θεία ζωή και χάρι.

Πρέπει να αισθανώμεθα τον Άγιο Γρηγόριο μαζί με την Εκκλησία μας σαν κανόνα της Ορθοδόξου Θεολογίας και της χριστιανικής ζωής.

Επί της βασιλείας Ανδρονίκου Δ' του Παλαιολόγου, που ήταν θερμός προστάτης της ευσεβείας, συγκροτήθηκε ιερά Σύνοδος στην οποία ήλθε και ο Βαρλαάμ και με κομπασμό και έπαρσι ανέφερε τα κακόδοξα του δόγματα και τις κατηγορίες του εναντίον των ευσεβών. Με θείο, όμως, Πνεύμα, αφού ενισχύθηκε ο μέγας Γρηγόριος και παίρνοντας δύναμι Θεού, εταπείνωσε το βλάσφημο και υπερήφανο στόμα του Βαρλαάμ, και με λόγους και συγγράμματα πύρινα τις κακοδοξίες του εχάλασε... Επίσης και τον διάδοχο του Βαρλαάμ Ακίνδυνον τον παρουσίασε στην Σύνοδο σαν Βαρλααμίτην...

Μπροστά σε τρεις αυτοκράτορες και τρεις πατριάρχας και συνόδους ανέτρεψε, με λόγους και συγγράμματα θεόπνευστα, τις πλάνες και αιρετικές διδασκαλίες του Βαρλαάμ, Ακινδύνου και ομοφρόνων τους...

Εκτός όλων αυτών ο Θεός, κατά τις ανεξιχνίαστες Του βουλές, τον έστειλε διδάσκαλο στην Ανατολή. Σαν υπέρμαχος της ευσεβείας, προσκλήθηκε στην Κων/πολι και σαν πρέσβυς για να ειρηνεύσει την Εκκλησίαν από τις συκοφαντίες του ασεβούς Βαρλαάμ...

Ενώ

όμως επήγαινε πιάστηκε από τους αγαρηνούς (Τούρκους) και ωδηγήθηκε αιχμάλωτος στην Ανατολή. Εκεί τον εκράτησαν ένα χρόνο, και τον έσερναν από τόπο σε τόπο και από πόλι σε πόλι, και σαν τέλειος αθλητής και διδάσκαλος του Χριστού εδίδασκε το Ευαγγέλιο του Χριστού άφοβα.

Όσοι στέκονταν καλά στην πίστι τους στερέωνε περισσότερο και τους παρακινούσε να μένουν ακλόνητοι στην πίστι, τους δε κλονιζομένους τους εστερέωνε κατά σοφό τρόπο. Με όσους πάλι είχαν προδώσει την πίστι και περιέπαιζαν τα χριστιανικά δόγματα διαλεγόταν με θάρρος για την ένσαρκο οικονομία, την προσκύνησι του Τιμίου Σταυρού, των σεβασμίων εικόνων και για τον Μωάμεθ και άλλων πολλών ζητημάτων. Και άλλοι από τους παρόντας, οι καλοπροαίρετοι, τον εθαύμαζαν, άλλοι εμαίνονταν εναντίον του, οι οποίοι και ήθελαν να τον σκοτώσουν, αν δεν τους εμπόδιζε η ελπίδα της εξαγοράς του, οικονομία και αυτό της θείας Προνοίας, για την μεγάλη ωφέλεια της Εκκλησίας, όπως και έγινε. Τον ελευθέρωσαν κάποιοι φιλόχριστοι και επανήλθε στην ποίμνη του μάρτυς αναίμακτος με τα στίγματα του Χριστού στολισμένος...

Μέσα μόνο στην αγία του Χριστού Ορθόδοξον Εκκλησία μπορούμε να γνωρίσουμε τον Θεό, όχι με την διάνοια η το συναίσθημα, αλλά με αγιοπνευματική εμπειρία μπορεί ο ζωντανός χριστιανός να έχη μετοχή στο φως, την ζωή και την δόξα της Αγίας Τριάδος. Εμείς οι άνθρωποι κοινωνούμε και ενωνόμαστε με τον Θεό δια μέσου των θείων ενεργειών του Θεού που είναι άκτιστες, ενώ η θεϊκή ουσία του Θεού είναι ακοινώνητος.

Στην χρυσή αλυσίδα των μεγάλων διδασκάλων και Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας συναριθμήθηκε και ο μέγας Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο οποίος και αναδείχθηκε ισάξιος των Αγίων Αθανασίου, Βασιλείου, Γρηγορίου, Χρυσοστόμου, Κυρίλλων, Μαξίμου, Δαμασκηνού, Φωτίου και Θεοδώρου Στουδίτου.

Σπάνια έγινε τόσος αγώνας, τόση προπαγάνδα, τόση δυσφήμησι και κατασυκοφάντησι προσώπου, όσον εναντίον του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Και μέχρι σήμερα οι Δυτικοί διατηρούν στο Παρίσι αντιπαλαμική Σχολή δυσφημούντες τον Άγιο και την διδασκαλία του.

Ο αυτοκράτωρ, ο πατριάρχης και οι συνοδικοί χαρακτήρισαν στο τέλος της Συνόδου τον Άγιον Γρηγόριον «Διδάσκαλον ευσεβείας, και κανόνα δογμάτων ιερών και στύλον της ορθής δόξης και πρόμαχον Εκκλησίας και βασιλείας ευσεβούς καύχημα».

Οι απόψεις του, αποτελούν σύνοψι και έκφρασι της εμπειρίας και της παραδόσεως της Εκκλησίας. Το κλειδί της θεολογίας το κατείχε στ' αλήθεια

ο θείος Γρηγόριος, επειδή είχαν διανοιγεί τα μάτια του από το Άγιο Πνεύμα.
Εδίδασκε
ότι ο Θεός δεν είναι μόνον αμέθεκτος αλλά και μεθεκτός. Την ουσία του Θεού ουδείς και ουδέποτε ούτε στον παρόντα ούτε στον μέλλοντα αιώνα θα ιδούμε, τις άκτιστες όμως ενέργειες του Θεού μπορούμε να κοινωνήσουμε, ημών θεουμένων, κάτω από κατάλληλες πνευματικές προϋποθέσεις. Αυτές δηλαδή αποτελούν το μέσον και την γέφυρα που συνδέει τον άκτιστο Θεό με τα κτίσματα. Άλλο είναι η ουσία του Θεού και άλλο οι θείες ενέργειές του.

Σύντομη μνημόνευσις των αρετών του.

α) Ήταν υπερβολικά πράος, αλλά γινόταν και γενναίος μαχητής όταν ο λόγος ήταν για τον Θεό και τα θεία.

β) Ήταν αρνητής της κακίας και ανεξίκακος.

γ) Είχε μεγάλη προθυμία στο να ανταμείβη, όσον ήταν δυνατό, με αγαθά όσους φάνηκαν προς αυτόν κακοί.

("Ορθόδοξος Φιλόθεος Μαρτυρία" - Εκδόσεις "Ορθόδοξος Κυψέλη")

(Πηγή ηλ. κειμένου: impantokratoros.gr)

ΣΧΕΤΙΚΑ:

Ο Αγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς (Αρχιμ. Βασίλειος Γοντικάκης, Προηγούμενος Ιεράς Μονής Ιβήρων Αγ. Όρους)

Ο δεκάλογος του χριστιανικού νόμου

Η άκαιρη λύπη

Για τους πλούσιους και φτωχούς ενώπιον της σωτηρίας

Ομιλία

στο ευαγγέλιο που έχει θέμα το παιδί της χήρας που αναστήθηκε από τον Κύριο, όπου γίνεται λόγος και για το ότι πρέπει να είμαστε συγχωρητικοί και στοργικοί μεταξύ μας

Ομιλία στο Ευαγγέλιο με θέμα την καθησύχαση της τρικυμίας όπου γίνεται λόγος και για τους πειρασμούς

Περί της Σαμαρείτιδος και ότι πρέπει να καταφρονούμε τα παρόντα

Προς εκείνους που δυσανασχετούν για τις παντός είδους δυσκολίες που συμβαίνουν

Ομιλία εις το «Καθώς θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι, και υμείς ποιείτε αυτοίς»

Ομιλία ότι μετά την παρουσία του Κυρίου θα είναι και στους ενάρετους μεγαλύτερη η αμοιβή και στους απειθείς περισσότερη η τιμωρία και περί διαφόρων παθών και αρετών